

Minnesanteckningar
Skärgårdskonferens

17 mars 2017

Skärgårdarnas Riksförbund anordnade en konferens för Skärgårdsutvecklare och andra tjänstemän som har skärgård i sitt uppdrag Roslagssalen, Landstingshuset, Kungsholmen, Stockholm

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Minnesanteckningar Skärgårdskonferens 17 mars

Roslagssalen, Landstingshuset, Kungsholmen, Stockholm

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, bjöd in till ett möte med olika aktörer som har skärgård i sitt uppdrag. Konferensen hölls fredagen den 17 mars mellan klockan 10.00 och 16.00. Deltagare från hela landet slöt upp och det blev en intensiv dag med många intressanta inlägg.

Här följer en kort presentation av varje del av dagen med hänvisning till de deltagande personerna. De åtta presentationer som förekom under dagen bifogas liksom en deltagarlista.

Syfte och mål

Skärgårdarnas Riksförbund är ett förbund med medlemsföreningar runt hela Sveriges kust samt i de större insjöarna. Genom olika sätt att arbeta, bland annat genom arbetsgrupper med fokus på särskilda teman, når vi många skärgårdsbor och känner väl till livsvillkoren för öbor och kustbor. Syftet med denna konferens är att få ett tillfälle att nå tjänstemän som har skärgård med i sitt uppdrag. Vår önskan är att denna träff är starten för kontinuerliga träffar i ett nätverk av skärgårdsutvecklare, landsbygdsutvecklare, landsbygdsstrateger och andra tjänstemän som har skärgårdsfrågorna i sitt uppdrag.

Deltagare denna dag från Skärgårdarnas Riksförbund, SRF

Sune Fogelström, ordförande, **Anetté Larm Johansson**, verksamhetsledare

Eva Widlund, kommunikatör, **Anders Olsson**, styrelsen samt arbetsgruppen Bredband och telefoni

Behovet av ett Riksförbund för skärgårdsborna

Sune Fogelström, ordförande Skärgårdarnas Riksförbund

Sune hälsade alla välkomna och presenterade Riksförbundet, ett förbund för de som bor under skärgårdsliknande förhållanden. Samhället ska fungera till vardags och det finns ett behov av ett riksförbund som sysslar med samhällsfrågor av alla slag. SRF har femton medlemsföreningar. SIKO (Stockholm) i öst och BSR (Bohuslän) i väst är paraplyorganisationer för ett stort antal föreningar.

Att bo i skärgården kan liknas vid att bo mitt i ett vykort och många besöker oss under sommarhalvåret för att uppleva denna unika natur. Men vad gör ni hela vintern är en vanlig fråga. Ja, vi jobbar naturligtvis som alla andra. Näringslivet i skärgården ser olika ut längs vår kust men gemensamt har vi att de delårsboende är viktiga för oss. Viktiga som kunder till hantverkare, viktiga för butiken och andra tjänster. Skärgårdarnas Riksförbund arbetar ständigt med att åstadkomma en fungerande vardag både för helårsboende och delårsboende. Vi strävar efter levande skärgårdssamhällen året runt.

Presentationsrunda

Vid en presentationsrunda kunde vi se att stora delar av våra skärgårdsområden var representerade:

Tina Nilsson, samordnare Bottenvikens skärgård
Roger Ylinenpää, samhällsstrateg landsbygd Luleå kommun
Henrik Olsson, skärgårdsenheten Söderhamns kommun
Maria Nenzén, strategienheten Östhammars kommun
Anders Olsson, SRF bredband och telefoni, Gräsö
Ester Miiros, Central Baltic, Åland, projekt småbåtshamnar
Annastina Sarlin, verksamhetschef Nordiska skärgårdssamarbetet, Nagu, Finland
Lars Nyberg, ordförande Nordiska skärgårdssamarbetet, Stockholm
Sune Fogelström, ordförande SRF, Möja
Gunilla Söderqvist, vice ordförande SIKO, Nämndö
Maria Nilsson, Skärgårdsmuséet Nämndöfilialen
Gustav Hemming, skärgårdslandstingsråd, Stockholms läns landsting
Maria Malmlöf, Länsstyrelsen Stockholm, bredband, lanthandlare även med i Smålandskustens skärgårdsförening
Tomas Norberg, Länsstyrelsen Stockholm, Ö för Ö-projektet
Pernilla Nordström, Länsstyrelsen Stockholm
Eva Sörell, Näringsdepartementet, Stockholm, servicefrågor

Monica Eriksson, Stockholms läns bygdegårdsdistrikt, 12 bygdegårdar i Stockholms skärgård

Carl Hamilton, skärgårdsutvecklare Region Östergötland

Ylva Johannesson, skärgårdsutvecklare Oskarshamns kommun

Magnus Nordgren, Landsbygdsnätverket, Fiske och vattenbruk

Thomas Wengholm, Landsbygdsnätverket

Carl Dahlberg, processledare Lysekils kommun

Anetté Larm Johansson, verksamhetsledare SRF, Orust

Gunnar Hellerström, skärgårdsutvecklare Karlstads kommun, Vänern, EU:s största sjö 22000 öar, holmar och skär

Åse Classon, ordförande Hela Sverige ska leva, från Båtskärsnäs Kalix, bor i Närke

Eva Widlund, kommunikatör SRF, Vinön, Hjälmaran

Skärgårdsrådet och skärgårdssamarbetets exekutiva kommitté

Skärgårdslandstingsrådet Gustav Hemming

Gustav hälsade välkommen till Landstingshuset och inledde konferensen med lite bakgrund kring det Regionala skärgårdsrådet.

Gustav blev landstingsråd 2006 och kom att arbeta mer och mer med skärgårdsfrågor, bland annat med skärgårdstrafiken. Vid ett skärgårdsföretagarmöte på Sandhamn i november 2006 kom frågan upp om en gemensam skärgårdskommun. En god tanke men omöjlig, konstaterades det. Däremot att samla skärgårdsfrågorna kring ett gemensamt bord vore bra. Tillsammans med dåvarande landshövding Per Unckel och SIKO, *Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation* drev Gustav under åren 2007-2008 frågan att få till ett gemensamt regionalt skärgårdsråd för alla skärgårdsfrågor, vilket startade 2009.

Syfte: En plats för information, statliga utredningar posthantering, bostadsbyggande och skarvfrågan. Landstinget informerar om vad som är på gång och rör sig i skärgården.

Regionala skärgårdsrådet – Landstinget ansvarig, en bredare grupp

Skärgårdssamarbetets Exekutiva kommitté – Länsstyrelsen, en mindre grupp

Pernilla Nordström (*presentation bifogas*)

Skärgårdssamarbetets Exekutiva kommitté har sex medlemmar

- Landshövdingen, ordförande
- Skärgårdslandstingsrådet
- Oppositionslandstingsrådet
- Tre KSO (kommunstyrelseordförande)
- Skärgårdsstiftelsens VD
- SIKO

Gemensam strategi med fokusområden.

Operativ samordning, tyngdpunkt: områden där Länsstyrelsen kan bidra till att göra skillnad.

Regional samverkan

Vem gör vad? Pernilla jobbar för att få en brygga mellan de olika aktörerna i det regionala skärgårdsarbetet mellan Skärgårdssamarbetets exekutivkommitté, Regionala skärgårdsrådet och Stockholm Archipelago.

Lösningssinriktat förhållningssätt med konkret resultat i fokus.

Frågor och kommentarer

Hur många bor i Stockholms skärgård?

Sune svarar: 8 095 (Motsvarande i Västra Götaland 18 000).

Hur många delårsboende? Fem gånger så många, 40-50 000.

Hur många företagare? Skärgårdsföretagare mellan Arholma- Landsort drygt 2 000.

Sune: Turismen har ett problem med att de arbetstillfällena som den kan erbjuda ofta är korta säsongsjobb med dåligt betalt. Måste ha upp lönsamheten, längre säsong.

Pernilla: Många kedjor som måste fungera, en hel infrastruktur.

Sune: Nuvarande turister vill bo bra och äta bra för att äventyrsturista i övrigt. (Visit Sweden)

Skärgårdsstiftelsen äger stora delar i Stockholms skärgård. Det största hotellet i Sandhamn tvingades i år stänga under vintern.

Åse: Skärgården ska nå staden. Det handlar lika mycket om tvärtom.

Gustav: Sjötrafiken väger in de fastboende (grunden) och besökare. Nord-sydliga linjen knyter ihop öarna längre ut i skärgården. Det finns ett antal kärnöar där samlad samhällsservice finns.

Vid Svartsö krog finns lyxiga tält att bo i. Göra det primitiva exklusivt – ett bra koncept.

Nyttan av att sitta med i exekutiva kommittén och skärgårdsrådet

Gunilla Söderqvist, SIKO

Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation

Nilla, vice ordförande i SIKO bor på Nämdö, kör skärgårdsfrakter och jobbar på distans. Det är SIKO:s ordförande Ulf Westerberg som sitter med i exekutiva kommittén. Bra för SIKO att där nå flera ordföranden på samma gång.

Nilla tillhör vinnarna i bredbandssatsningen, har fiber, vilket underlättar distansarbetet. Hembygdsföreningen på Nämdö har en bygdegård och driver ett bibliotek, öppet en gång i veckan. Stor hjälp av delårsboende. När Nilla åker till stan väljer hon att åka hela vägen in till Strömkajen. Har med sin dator och jobbar under resan. Många vill åka kortare tur med båt för att sedan åka med bil eller buss vidare.

Olika åsikter från olika öar, måste samprata och enas om en åsikt att framföra. Skärgårdarnas civilsamhälle enas genom Regionala skärgårdsrådet.

Sune poängterar vikten av att lyssna in alla föreningar. Fastighetstaxeringen startade ett argt upprop.

Kommentarer

Lars: Det märks tydligt när det finns en skärgårdsbo i kommunledningen, som kan se situationer från skärgårdsbornas synvinkel.

Efter flera mindre satsningar på "Roslagen" och "Haninge" – kom tankarna på använda Stockholm som namn för att kunna sälja. Dessa tankar började innan projektpengar från Tillväxtverket kom med in i bilden, vilket ledde till "Stockholm Archipelago".

Länsstyrelse, landstinget och kommuner måste gå hand i hand. Vi driver frågor som vi är överens om att vi är överens om i sakfråga.

Gustav: Olika länsstyrelser har olika åsikter. Stockholms länsstyrelse är extremt aktiv i skärgårdsfrågor. Strandskydd, besöksnäringen och så vidare.

Kommunerna håller hårt i sin skärgård, sitt namn!

Måste till regelverk som inte är lika överallt, till exempel i skolor. Digitalt lärande är en möjlighet som inte får användas som det skulle behövas.

Börja med fördelarna, så kanske det väger upp mot det som ses som nackdelar.

Sune: Längs med hela Sveriges kust och skärgård finns kraft och kunskap. Använd våra medlemsföreningar i Skärgårdarnas Riksförbund!

Lars: Strandskyddsfrågor är ett riksintresse. Blir ett slags "alibi" för att inte lösa andra frågor, stoppar utvecklingsmöjligheter.

Den nya satsningen genom Stockholms Archipelago riktar sig nästan enbart till utlandet.

Åse: Våra skattepengar måste användas på ett smartare sätt. Det finns enkla lösningar om man bara kan se dem. Trögheten i samhällsstrukturen är en utmaning.

Nilla: Läkarbåten i Stockholms skärgård är bra, men svårigheter med tillhörighet till olika vårdcentraler och ekonomi. Stor frustration! Hemtjänsten åker ut till en person tre gånger per dag trots att det skulle finnas någon på ön som skulle kunna göra detta eller del av detta jobb till ett billigare pris.

I bredbandsarbetet är det väldigt viktigt i början att ha en projektledare som med stöd av Länsstyrelsen åker runt och pratar med öborna om bredband.

Skärgårdarnas Riksförbunds arbetsgrupp "Bredband och telefoni" har gjort en enkätundersökning om vad som händer när kopparnätet försvinner och det är dålig mobiltäckning. Om strömmen går – hur fungerar det då? Finns det reservkraft? Hur säkerställs det här om tio år?

Länsstyrelsens bredbandssamordnare oroar sig!

Ö för Ö – ett projekt från Länsstyrelsen

för effektivare samverkan och lokal delaktighet

Tomas Norberg, länsstyrelsen i Stockholm är initiativtagare till satsningen Ö för Ö. Han jobbade med servicefrågor och fick ett uppdrag att "Utveckla Stockholms skärgård" vilket resulterade i detta projekt.

Tomas visade en tidskarta över resor i Stockholms skärgård. Att färdas på sjön är 5 gånger dyrare och tar 3 gånger så lång tid.

Det finns en tjock bok från 1976 om skärgården med samma utmaningar som nu. Många har skrivit fina saker i olika strategier - Bo och verka i skärgården. Man gör dock inte det som står, ingen uppföljning. Inga Handlingsplaner eller genomförandeplaner görs på strategierna.

Den ena ön är inte den andra lik när det gäller ägandeförhållanden. Många frågor måste lösas lokalt och inte regionalt.

"Ö för Ö" är en lokalt förankrad process initierad av Länsstyrelsen i Stockholm. Processen samlar alla parter som har ansvar eller verksamhet på kärnöarna i Stockholms skärgård. Syftet är att ta fram projektplaner för utvecklingsarbete på öarna.

Ö för Ö innebär att varje ö får besök.

Vilka utmaningar har ni på denna ö? Vad vill ni göra på denna ö? Fokuserar på GÖRA. Frågar de som bor här, det lokala näringslivet.

Tomas säger att han aldrig har varit med om så mycket ideellt arbete som det i skärgården.

Grundlig inventering av förutsättningar med utmaningar och resurser. Det gällde att inte bara säga vad man tycker. Måste också skriva ner vad man vill - med kontaktpersoner. Det är grunden för en projektansökan.

På hemsidan www.oforo.se finns varje ö dokumenterad med karta, information om ön och de projekt som har påbörjats efter mötet. 85 procent tycker att ö-för-ö-dagarna har varit bra. På Ingmarsö-Svartsö blev det ett möte med två kommuner. Det blev bra!

För öborna har boendefrågan varit svår att lösa dessa dagar. 15-20 tillresta ska ha boende, inte lätt att ordna vintertid.

Sune: Projektets inventering blev en ögonöppnare för skärgårdsborna. Skärgårdsföreningarna läste på utvecklingsplanerna inför Ö för Ö-dagarna.

Tina: Ett av de bästa sätten att föra en medborgardialog! Är detta ett underlag för kommunernas översiktsplaner?

Tomas: Borde vara så!

➤ Nedslag i verkligheten

Hur jobbar man med skärgårdsutveckling på olika områden i vårt avlånga land?

Fyra personer rapporterade från olika delar under konferensen. Presentationer bifogas.

Carl Hamilton - Region Östergötland

Tina Nilsson - Bottenvikens skärgård

Carl Dahlberg - Lysekils kommun

Magnus Nordgren - Landsbygdsnätverket

Skärgårdsrådet i region Östergötland

Carl Hamilton är en av de få som fortfarande kan titulera sig skärgårdsutvecklare. Han arbetar i Östergötland. Hans arbete styrs av Skärgårdsrådet, som består av två regioner, två länsstyrelser, sex kommuner och företrädare från befolkningen. Skärgårdsrådet utvecklar skärgården i Östergötland och Småland.

- Posten kommer tre dagar i veckan, vill inte åka kollektivt med risk för att det då kan bli utdelning fem dagar i veckan.
- När Gryts skola stängdes flyttade alla berörda familjer från kommunen för de var så besvikna.
- Gryts skärvårdsförening bildad av Pelle Gräslund, från Grönsö.
- 13 personer har yrkesfiskelicens.
- Betesdriften är jätteviktig för turismen, ingen vill komma till en igenväxt ö.
- På Aspöja finns 400 tackor.
- Fem olika jobb är normalt för en skärgårdsbo.
- Transportstöd betalas ut med max 40 000/år.
- Förmånsbeskattningen drabbar många. Förmånsvärde de dagar båten inte används i jobbet. Detta innebär 50-60 000 försämring i inkomst för en skärgårdsbonde.
- Bra stöd från landshövding Elisabeth Nilsson.

Bottenvikens skärgård

Tina Nilsson, samordnare för Bottenvikens skärgård

Bottenvikens skärgård är en kommunal samverkan mellan Skellefteå, Piteå, Luleå och Haparanda kommuner. 2006-2007 började i projektform en förstudie om samverkan mellan dessa kommuner. Nu går kommunerna in med kommunala medel motsvarande kommunens storlek.

Det finns en Strategi 2020, som inte ska vara hyllvärmare, med Vision, Mål och Insatsområden.

- Grundfinansiering: kommunala medel.
- Styrdokument: gemensam strategi och samverkansavtal
- Organisation: Styrgrupp, arbetsgrupp och samordnare
- Verksamhet:
  - Infrastruktur i skärgården (gemensamma upphandlingar av ex. bastuaggregat, eldstäder, förtöjningar)
  - Tillgänglighetsanpassning av vissa besöksmål
  - Information för besökare (skyltning, trycksak, annonsering)
  - Kunskap & kompetens (ex. temadag muddring, utbildning fartygsbefäl 8, info-kvällar om nya lagen om toatömning för fritidsbåtar, studiedagar turistcenters, studiedagar för kommunalråd/kommunchefer)
  - Gemensamma projekt (ex. för större infrastruktursatsningar)
- Samarbete/nätverk (drift, besöksnäring, myndigheter etc.)

<http://swedishlapland.nu/se/Bottenvikens-skargard/>

Tillväxt Norra Bohuslän

Carl Dahlberg, processledare
Tillväxt Norra Bohuslän, en arena för samverkan.

- Blå ÖP
- Maritim näringslivsstrategi
- Maritim utveckling i Bohuslän
- Funktionell digital region

Carl jobbar med Blå ÖP med maritim näringslivsstrategi, en översiktsplan för havsområdena i de fyra kommunerna Lysekil, Sotenäs, Strömstad och Tanum.

Delårsboende skapar jobb för helårsboende. Här används begreppet delårsboende när en person bor cirka hundra dagar på ett år i området. Det finns då 50 000 delårsboende.

Rekommendationskarta, även en webbkarta där de går att zooma in på olika områden.

Var med och diskutera! – Samråd pågår 20 mars – 20 juni

Projekt - En funktionell digital Region

<http://www.tillvaxtbohuslan.se/>

Landsbygdsnätverket

Magnus Nordgren, projektledare
Landsbygdsnätverkets arbete inom fiske och vattenbruk

Verksamhetsområden 2014-2020

Integration, Gröna näringar, EIP-Agri,
Unga i landsbygdsutveckling, Naturturism,
Service i landsbygder, Fiske och vattenbruk,
Lokalt ledd utveckling

Nätverket satsar på Blå näringar med fyra insatsområden i projekten fiske och vattenbruk.

- Förmedla kunskapen om mindre miljöbelastande system och redskap.
- Stärka hållbar konkurrenskraft genom kompetensutveckling av aktörer inom fiskerinäringen
- Stödja hållbara förvaltningsmodeller
- Främja de ungas möjligheter att verka inom fiske och vattenbruk

70 % av medlen går till FISKE, yrkesfiske och fisketurism och 30 % av medlen går till VATTENBRUK

➤ Internationell utblick

Konferensen avslutades med en internationell utblick, några organisationer som arbetar med skärgårdsfrågor i andra länder, i Norden och i Europa.

Nordiska skärgårdssamarbetet

Annastina Sarlin, samarbetschef och
Lars Nyberg, ordförande (*presentation bifogas*)

Nordiska Skärgårdssamarbetet, NSS är en liten organisation, som fokuserar på frågor där de kan göra skillnad. De anordnar seminarier i Sverige, Finland och på Åland. Närmast i tid är ett seminarium kring Skärgårdens landsbygdspolitik den 17 maj i Norrköping. Alla seminarier rapporteras på hemsidan.

www.skargardssamarbetet.org

Nordiska Skärgårdssamarbetet

- sammanbinder skärgårdsregionerna mellan Finland, Sverige och Åland.
- är ett myndighetssamarbete men med ett nätverk inom alla sektorer.
- strävar till att behålla en aktiv och fast bosatt befolkning.
- tar sig an aktuella nyckelfrågor, uppmärksammar dem och delar informationen bland annat till sakkunniga och beslutsfattare.
- är en plattform för gemensamma skärgårdsfrågor och nätverk till exempel i samband med projekt.

ESIN - European Small Islands Federation

Skärgårdarnas Riksförbund är medlemmar i ESIN, samverkan mellan elva länders ö-organisationer. Det började som ett nätverk vid en träff på Möja 2001 dit Skärgårdarnas Riksförbund hade bjudit in några utländska ö-organisationer. Ordförandeskapet har legat i Sverige fram till 2016 då Skottland blev ordförandeland.

Denna punkt hanns inte med på konferensen. *En kort presentation bifogas.*

Central Baltic 2014-2020

Ester Miros, som deltog på konferensen har sammanställt lite information om pågående Central Baltic-projekt och nya ansökningar, vilka bifogas.

Mellersta Östersjöprogrammet är ett av EU:s Interreg-finansieringsprogram för regional utveckling.

Regioner som ingår i Central Baltic är: Gävleborg, Uppsala, Stockholm, Södermanland, Östergötland och Gotland samt Västmanland och Örebro.

I Finland är det hela södra delen samt Åland. Hela Estland är med samt största delen av Lettland.

Och det finns ett skilt "underprogram" som heter Archipelago & Islands. Som tidigare samarbetschef för Nordiska skärgårdssamarbetet fick Ester Miros ett utökat uppdrag att främja projekt inom skärgården utöver sin roll som Contact Point Åland.

Utvärdering av konferensen

Det har nu gått några veckor sedan Skärgårdskonferensen och vi skulle uppskatta om du kunde ta dig lite tid att svara på några utvärderingsfrågor. Klicka på länken så kommer du in i utvärderingen.

<https://goo.gl/forms/GdfSjWhyHq5EuW213>

TACK för din medverkan!

Skärgårdarnas Riksförbund

Deltagare Skärgårdskonferensen 17 mars 2017 i Stockholm

Tina Nilsson	Bottenvikens Skärgård	tina@bottenvikensskargard.se
Ester Miros	Central Baltic 2014-2020	Ester.Miros@regeringen.ax
Åse Classon	Hela Sverige ska leva	ase.classon@helasverige.se
Gunnar Hellerström	Karlstad kommun	gunnar.hellerstrom@karlstad.se
Magnus Nordgren	Landsbygdsnätverket	Magnus.Nordgren@jordbruksverket.se
Thomas Wengholm	Landsbygdsnätverket	thomas.wengholm@arbetsformedlingen.se
Roger Ylinenpää	Luleå kommun	roger.ylinenpaa@lulea.se
Carl Dahlberg	Lysekils kommun	Carl.Dahlberg@lysekil.se
Maria Malmlof	Länsstyrelsen Stockholm	Maria.Malmlof@lansstyrelsen.se
Tomas Norberg	Länsstyrelsen Stockholm	Tomas.Norberg@lansstyrelsen.se
Pernilla Nordström	Länsstyrelsen Stockholm	Pernilla.Nordstrom@lansstyrelsen.se
Lars Nyberg	Nordiska skärgårdssamarbetet	Lars.Nyberg@lansstyrelsen.se
Annastina Sarlin	Nordiska skärgårdssamarbetet	info@skargardssamarbetet.org
Eva Sörell	Näringsdepartementet	eva.sorell@regeringskansliet.se
Ylva Johannesson	Oskarshamns kommun	Ylva.Johannesson@oskarshamn.se
Carl Hamilton	Region Östergötland	carl.hamilton@valdemarsvik.se
Gunilla Söderqvist	SIKO	nilla.soderqvist@telia.com
Sune Fogelström	Skärgårdarnas Riksförbund	sune.fogelstrom@skargardarna.se
Eva Widlund	Skärgårdarnas Riksförbund	eva.widlund@skargardarna.se
Anetté Larm Johansson	Skärgårdarnas Riksförbund	anette@skargardarna.se
Anders Olsson	Skärgårdarnas Riksförbund	anders@skargardarna.se
Maria Nilsson	Skärgårdsmuséet Nämdöfilialen	mille.nilsson@gmail.com
Monica Eriksson	Stockholms läns bygdegårdsdistrikt	monica@bygdegardarna.se
Gustav Hemming	Stockholms läns landsting	gustav.hemming@politik.sll.se
Henrik Olsson	Söderhamns kommun	Henrik.Olsson@soderhamn.se
Marie Nenzén	Östhammars kommun	Marie.Nenzen@osthammar.se

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND 2017

info@skargardarna.se

www.skargardarna.se

www.skargardsbryggan.com

1. Stockholms skärgård, Uppdrag och samarbete
Pernilla Nordström, Länsstyrelsen i Stockholms län
2. Skärgårdsrådet utvecklar skärgården i Östergötland och Småland
Carl Hamilton, Region Östergötland
3. Bottenvikens skärgård – kommunalt samarbete för skärgårdsutveckling
Tina Nilsson, Bottenvikens skärgård
4. Norra Bohuslän
Carl Dahlberg, Tillväxt Norra Bohuslän
5. Landsbygdsnätverkets arbete inom fiske och vattenbruk
Magnus Nordgren, Landsbygdsnätverket
6. Nordiska Skärgårdssamarbetet NSS
Annastina Sarlin och Lars Nyberg, Nordiska Skärgårdssamarbetet
7. ESIN, European Small Islands Federation
Anetté Larm Johansson, Skärgårdarnas Riksförbund
8. Pågående skärgårdsrelaterade projekt inom Central Baltic-programmet
Ester Miros, Central Baltic 2014-2020

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Postadress: Borgen 126, 472 95 Varekil

E-post: info@skargardarna.se

www.skargardarna.se